

сприяти поширенню знань. Важливо також боротися із соціальною та технологічною нерівністю, яка позбавляє значну частину населення можливості долучатися до культурних і наукових здобутків людства.

Не менш важливу роль відіграє кожна окрема людина. Громадяни мають усвідомлювати цінність освіти і культури, брати активну участь у їхньому розвитку, підтримувати ініціативи, спрямовані на забезпечення рівного доступу до цих прав для всіх. Освіта і культура є не лише індивідуальним привілеєм, а й інструментом глобальної солідарності. Через них ми можемо побудувати суспільство, засноване на повазі, толерантності, взаєморозумінні та співпраці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Вишневецький О.С. *Права людини в сучасному світі: виклики та перспективи*. Київ: Наукова думка, 2019.

2. Статистика ЮНІСЕФ. *Проблеми доступу до освіти в умовах глобальних криз*. – Женева: ЮНІСЕФ, 2022.

3. Шевчук С. В. *Культурні права в системі міжнародного права: монографія*. Харків: Право, 2020.

Вовнянко Іванна Миколаївна,

здобувачка вищої освіти бакалавра ННПП
Національної академії внутрішніх справ

Науковий керівник:

Романенко Людмила Миколаївна,

т.в.о. завідувача кафедри конституційного
права ННПП НАВС, кандидат юридичних
наук

КОЖЕН МАЄ ПРАВО НА ЖИТЛО

Право на житло є одним із фундаментальних конституційних прав громадян України, яке гарантує гідне існування та безпеку. У мирний час його забезпечення є звичною частиною соціальної політики держави. Проте в умовах війни це право набуває особливого значення, адже для багатьох громадян втрата житла стає одним із найважчих наслідків збройного конфлікту.

Ця проблема актуальна для України, яка через військову агресію стикнулася з масштабними руйнуваннями житлового фонду та необхідністю підтримки мільйонів людей, що втратили свої домівки. Розв'язання цього питання є важливим кроком на шляху до подолання гуманітарної кризи та відновлення країни.

Дослідження права людини на житло в умовах війни визначається складною ситуацією, що склалася в Україні через військову російську агресію. Тисячі людей втратили свої домівки, що призвело в кращому випадку до внутрішньо

переміщення особами, а в гіршому, багато опинилися у зруйнованих містах і селах. У таких обставинах забезпечення права на житло, гарантованого Конституцією України, є ключовим завданням держави, оскільки воно безпосередньо пов'язане з людською гідністю, безпекою та соціальною стабільністю.

Отже забезпечення права на житло громадянам України в умовах війни згідно конституційної гарантії, є зобов'язанням держави, що полягають у створенні можливих шляхів реалізації цього права, механізмів забезпечення права на житло в умовах війни та наданні правових гарантій та державних програм підтримки постраждалих громадян, що втратили житло

Ця тема є надзвичайно важливою для підтримки соціальної справедливості, відновлення довіри до держави та забезпечення базових умов життя кожного громадянина України навіть у найскладніших обставинах – умовах війни.

Конституція України у статті 47 зазначає що “Кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожний громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду.

Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону.

Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду.”

Але реалії нашого життя дали нам зрозуміти, що позбавити житла можна збройною агресією, обстрілом, чи тимчасовою окупацією територій з боку країни-терориста. Тисячі людей змушені покинути свої домівки, аби мати право на життя, тисячі громадян втратили своє житло через бомбардування та обстріли.

В умовах війни держава зобов'язана забезпечити житло громадянам, які втратили його внаслідок бойових дій. Це є прямим обов'язком відповідно до принципів соціальної справедливості та верховенства права. Тому держава повинна розробляти механізми компенсації, фінансової допомоги або забезпечення альтернативного житла.

Таким рішенням стала державна програма компенсації за пошкоджене житло "єВідновлення" — це ініціатива щодо надання компенсацій українцям за зруйноване чи пошкоджене внаслідок військових дій житло. Програму розпочато 10 травня 2023 року. Українці, майно яких було пошкоджено або знищено внаслідок бойових дій після 24 лютого 2022 року, можуть мати право на фінансову компенсацію від держави. Люди, які втратили домівку, зможуть отримати сертифікат на покупку нового житла аналогічного метражу, або гроші на самостійне будівництво житла.

Ця державна ініціатива була ухвалена Законом України «Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією російської федерації проти України», головним з опрацювання

якого був Комітет з питань економічного розвитку.

На компенсацію, згідно цього Закону, мають право люди, чиє житло:

1. зруйновано через бойові дії після 24 лютого 2022 року;
2. за результатами оцінки комісії не підлягає відновленню та ремонту;
3. розміщено на території, яка не була окупована до 24 лютого 2022;
4. має власника (заяву може подавати людина, яка має право власності на житло).

Завдяки цій програмі кількість погоджених заяв становить 52,4 тисячі та загальна сума всіх погоджених виплат за програмою "єВідновлення" досягла майже 15 мільярдів гривень, що допомогло підтримати громадян, житло яких було зруйноване через російську агресію. Згідно цієї програми постраждалі отримали житловий сертифікат, що є цифровим документом, який підтверджує гарантії держави профінансувати придбання нової оселі на первинному або вторинному ринках нерухомості на суму, яка зазначена у ньому. Отримати сертифікат може будь-який громадянин України, який втратив житло внаслідок війни. Це стосується як власників повністю зруйнованої оселі, так і тих, чиї домівки були пошкоджені до стану, що не підлягає відновленню. Програма «єВідновлення» дозволяє отримати власне житла замість втраченого через війну.

Отже, право на житло є фундаментальною гарантією, закріпленою Конституцією України, яка залишається актуальною навіть у надзвичайних умовах війни. Сьогодні держава стикається з безпрецедентними викликами, пов'язаними з масштабним руйнуванням житлового фонду та необхідністю забезпечення житлом мільйонів людей, які втратили домівки.

Реалізація цього права в умовах війни є не лише юридичним обов'язком держави, але й ключовим елементом відновлення соціальної справедливості та забезпечення людської гідності. "єВідновлення" – це державна програма грошової допомоги для відбудови житла, пошкодженого через бойові дії, що допомогла тисячам людей відновити їх право, та допомагає досі.

Таким чином, забезпечення права на житло навіть у найскладніших обставинах є підтвердженням того, що Україна прагне залишатися правовою, соціальною та демократичною державою, яка піклується про своїх громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Дія. Державні послуги онлайн <https://erecovery.dii.gov.ua/>
3. Верховна Рада України. Офіційний веб портал парламенту України https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/236338.html
4. Центр надання адміністративних послуг м. Київ. Офіційний веб портал <https://kyivcnap.gov.ua/News/Details/df705492-e695-4a48-b9e8-80199b2feeea>
5. Українська фундація правової допомоги. https://ulaf.org.ua/news/evidnovlennya_service/

6. Про компенсацію за пошкодження та знищення окремих категорій об'єктів нерухомого майна внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України, та Державний реєстр майна, пошкодженого та знищеного внаслідок бойових дій, терористичних актів, диверсій, спричинених збройною агресією Російської Федерації проти України: Закон України від 23.02.2023 № 2923-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2923-20#Text>

Войцеховська Дар'я Миколаївна,
здобувачка вищої освіти бакалавра ННІ
№ 1 Національної академії внутрішніх
справ

Чеханюк Леся Володимирівна,
доцент кафедри конституційного права
та прав людини НАВС, кандидат
юридичних наук

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ДИТИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Захист прав людини, зокрема, дитини в умовах воєнної агресії російської федерації проти України з перших днів війни займає пріоритетне місце в нашій державі. Водночас, акцентування уваги на правах найбільш вразливих і незахищених категорій осіб, якими є діти, свідчить про намагання людей забезпечити подальший розвиток цивілізації, адже діти є майбутнім України. Діти потребують спеціального захисту державою та створення найбільш сприятливих умов задля їхнього розвитку та становлення особистості. З огляду на зазначене, війна забрала в українських дітей найцінніше, зокрема: дитинство, домівку, рідних, спокійний сон, можливість вчитися і розвиватися. Багато дітей втратили здоров'я, залишились назавжди скаліченими, чимало дітей загинуло. Їх важка доля вимагає постійної уваги і допомоги і з боку держави, і з боку міжнародних інституцій.

В умовах сьогодення за масової евакуації та переміщення людей, у тому числі дітей та сімей з дітьми, з населених пунктів, де ведуться активні бойові дії, значно зростають загрози їхньому життю та здоров'ю, а також підвищуються ризики вчинення щодо них різних форм жорстокого поводження, адміністративних чи кримінальних правопорушень, порушення інших їх прав. Безпека є базовою потребою дітей, від якої залежить якість їхнього життя. Створення безпекового середовища для дітей є ключовим пріоритетом держави, що сприятиме поверненню українських сімей на батьківщину.

Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ), спираючись на міжнародні та європейські договори з прав людини, підкреслив потребу дітей в особливому